ТЕМА 5: СТАРИ РИМ

ЛЕКЦИЈА 15 : ОСНИВАЊЕ РИМСКЕ ДРЖАВЕ

1. Град Рим.

Рим (на латинском Рома) се налази се на Апенинском полуострву (данас држава Италија). Град Рим изграђен је на седам брежуљака, на обали реке Тибар.

2* Ко су оснивачи Рима.

Рим су основала су браћа близанци Ромул и Рем 753. пре Хр.

3.* Становници Рима.

Становници Рима - Римљани – припадали су латинском народу и говорили су латинским језиком.

4.* Како делимо становнике Рима?

Становнике Рима делимо на три класе :

а) патрицији - аристократи (робовласници), потомци Ромулових другова

б) плебејци - народ - слободни људи (трговци, занатлије, сељаци), потомци досељеника

в) робови - неслободни људи

5. Подела римскеисторије.

Историја Старог Рима трајала је од 753. год. пре Хр. до 476. године. Делимо је на три периода:

а) краљевина

б) република

в) царство

7. Уређење римске краљевине.

У најстаријем доба Рим је био краљевина. На челу државе био је краљ (рекс).Краљ је био врховни свештеник, врховни судија и комадант римске војске. Краљеву власт ограничавао је СЕНАТ.

Сенат је скупштина од 300 патриција.Приликом доношења неке важне одлуке краљ се морао добити одобрење сенатора.

8.* Римски краљеви.

Током своје историје Рим је имао седам краљева.Први краљ је био оснивач Рима-Ромул.

9. Становништво античке Италије.

У северној Италије живели су Гали (Келти).

У средњој Италији живели су Етрурци и Италици (најважнији од Италика били су Латини).

У јужној Италије живели су Грци, па се ова област називала Велика Грчка.

10. Шта је то монархија?

Монархија је уређење у коме један човек (монарх) влада доживотно.После смрти наслеђује га син или најближи рођак. Монарси имају титулу цара, краља, кнеза, фараона...

11. Шта је то република?

Република јеуређење у коме се владар бира на одређено време. У старом Риму то је билосваке године, а у савременом добу сваке четврте године. Данас владари републике имају титулу председник републике.

12. Оснивање римске републике.

Етрурац Тарквиније Охоли био је последњи римски краљ. Римљани су га због суровости509. пре Хр. протерали.Уместо краља, Римљани су сваке године бирали два конзула.

13* Ко је управљао Римском републиком?

Два конзула

Сенат

Народна скупштина.

14. Борба плебејаца за равноправност.

Сву власт у Римској републици имали су патрицији.Само су они могли да буду државни чиновници. Плебејци нису учествовали у државним пословима али су морали да плаћају порезе и иду у рат. Плебејци који не врате дуг постајали су робови. Због неравноправности плебејци су се више пута побунили. Претили су патрицијима да ће се одселити из Рима и тако оставити државу без војске. Сенат је олучио да постепено даје права плебејцима. Коначно, у III в.пре Хр. плебејци су по стали равноправни са патрицијима.

15* Ко су народни трибуни?

Пебејци су сваке године бирали двојицу народних трибуна.Трибуни су имали "право вета".То јест, могли су да забране сваку одлуку Сената која је била штетна за плебејце.

16* Ко је диктатор?

У случају велике опасности за Рим, биран је диктатор.То је чиновник који је шест месеци имао неограничену власт у држави.

17. Положај робова у старом Риму.

Римски робови су били потпуно обесправљени:

- Робовласник је могао да прода или поклони свог роба, да га злоставља и убије.
- Робовласник је могао да присили роба на сваки посао, иније му плаћао за рад.
- Роб није имао имовину, све што произведе припадало је робовласнику.

Веома ретко робови су добијали слободу од господара - постајали су ослобођеници.

18* Где су радили римски робови?

Римски робови су радили:

на њивама у рудницима и каменоломима

у занатским радионицама као веслачи на бродовима

као кућна послугазабављали гледаоце као гладијатори.

19. Ко су гладијатори?

Гладијатори су робови увежбани да се боре у амфитеатрима (врста стадиона). Њихово име потиче од речи гладиус (мач). Борили су се међусобом или против звери.Тако забављали гледаоце на трибинама. Поједини међу њима постајали су славни и стицали слободу (тако што би им господар поклонио дрвени мач).

20. Устанци робова.

Због злостављања и тешког живота робови су се често дизали устанке. Најпознатији робовски устанак био је Спартаков устанак 73. пре Хр. у Италији. Спартак и његови другови били су сугладијатори, вешти у руковању оружјем.Окупили су војску од 70 000 робова.Страховито су опустошили Италију. Међутим, после две године римска војска угушила је устанак. Спартак је погинуо, а 6000 његових друговаа убијено је разапињањем на крстове.

ЛЕКЦИЈА 16 : РИМ - СВЕТСКА СИЛА СТАРОГ ВЕКА

1. Римске легије.

Римску војскучинило је више војних јединица - легија. Свака легија имала је око 6000 легионара (војника). Легионари су били пешадија, коњаници су били малобројни.

2. Свакодневни живот легионара.

Римска легија живела је у војном логору. Логор је био ограђен дрвеним балванима, а око ограде је ископан јарак. У римској војсци владала је гвоздена дисциплина. За сваки прекшај легионари су кажњавани батинама, а често и смрћу. За време мира легионари су градили путеве, мостове и другејавне грађевине.

3.* Оружје римских легионара.

Римски легионар имао је:

а) шлем на глави
б) оклоп на грудима
в) штит
г) копље за бацање
д) мач (гладијус)

4. Тактика римске војске.

Легионари су се борили у густо збијеним редовима. Од непријатељских стрела и копаља, бранили су се правећи од својих штитова тзв. "корњачу". Римљани би, затим бацали своја копља на непријатеља и на крају би се борили мачевима.

5. Ратне справе римске војске.

Римљани су приликом напада наградове користили катапулте(бацаче камења).Њима су рушили зидине.Градске капије пробијали су "овновима". Помоћу опсадних кула на точковима легионари су се пребацивали преко зидина у опседнути град.

6. Опиши тријумф.

После велике ратне победе војсковођи је приређиван свечани дочек у Риму.Он је улазио у град на двоколицама.Био јеогрнут тогом (огртачем) пурпурне боје.На глави је носио ловоров венац.

Пред њим је ношен ратни плен и корачали су заробљеници. Иза војсковође ишли су његови легионари. Војсковођа се затим пењао степеницама на брдо Капитол.Тамо је пред Јупитеровим храмомжртвовао бикакао захвалност врховном римском богу. Прослава тријумфа завршавала се гладијаторским играма у амфитеатру.

7. Римско освајање Италије.

Римљани су два века освајали Италију.На северу су покорили Гале и Етрурце. У средњој Италији су покорилиИталска племена, а на југу грчке полисе. Римљани су коначно загосподарили целом Италијом око 250.год. пре Хр.

8. Картагина.

Картагина је град-држава на обали северне Африке (данас држава Тунис).Основали су је Феничани из града Тира.У старом веку Картагина је била велика поморска сила.

8.* Објасни појам Пуни.

Римљани су Картагињане називали Пунима (на латинском Феничани).

9. Пунски ратови.

Римљани су против Картагине водили три пунска рата264. - 146. год. пре Хр. Сва три рата су завршена су победом Римљана. На крају Трећег пунског рата, Римљани су потпуно разорили Картагину а њене становнике продали у робље. Картагинску територију Римљани су претворили у своју провинцију Африку.

10. Други пунски рат.

Ово је био један од најтежих ратова за Римљане. Пунски војсковођа Ханибал Барка упао је са великом војском у Италију.Римљани су претрпели неколико тешких пораза. Најтежи је био у бици код града Кане 216. пре Хр. у јужној Италији.Тамо је погинуло је 80 000 Римљана. Ипак, Ханибал није успео да освоји Рим.Римски војсковођа Сципион Африканац, упао је у северну африку и напао је Картагину. Тако је натерао Ханибала да напусти Италију.Одлучујућа битка одиграла се код града Заме 202. пре Хр. Ханибал је поражен, а Картагина се после 16 година рата предала.

11* Ко је био Ханибал Барка?

Најславнији пунски војсковођа.

12* Ко је био Сципион Африканац?

Чувени римски војсковођа који је победио Ханибала Барку.

13. Римско освајање Запада.

После пунских ратова, Римљани су освојили Шпанију и северну Африку.Сто година касније чувени римски војсковођа Јулије Цезар освојио је Галију (данас Француска). Британија је пала под римску власт тек у време царства.

14. Римско освајање Истока.

Упоредо са освајањима на западу, Римљани су покоравали и исток.Заузели су огромне области:

а) Подунавље г) Левант

б) Балкан д) Египат

в) Малу Азију ђ) Месопотамију

15. Шта су провинције?

Покорене области изван Италије, Римљани су називали провинцијама. Било их је више од 100. Често су добијале имена по покореним народима.Провинцијама управљали су намесници - бивши конзули.

16. Становништво римских провинција.

Становништво римских провинција било је обесправљено. Плаћали су високе порезе и давали људе за римску војску.Многи су претворени у робове. Побуне покореног становништва спречавале су римске легије.

17.* Шта је романизација?

Романизација је прихватање латинског језика, римске културе и начина живота.

18* Ко су Романи?

Романи су становници римских провинција који су се романизовали. Њихови потомци су данашњи Французи, Шпанци, Португалци, Румуни.

19. Како је текла романизација?

У освојене провинције прво су дошли римски легионари и чиновници.За њима су стигли трговци и занатлије.Они подигли су своја насеља уз римске војне логоре . Од тих насеља су временом настали римски градови. Бившилегионари добијали су земљу у провинцијама и женили се мештанкама. Временом је покорено становништво прихватио латински језик и романизовало се.

ЛЕКЦИЈА 17: РИМСКО ЦАРСТВО

1. Како делимо историју Римског царства?
Историју Римског царства делимо на два раздобља:
а) принципат - умерена монархија
б) доминат - неограничена (апсолутна) монархија

2. Пропаст Римске републике.
У Івеку пре Хр. Римску републику захватила је криза.Државу су потресали унутрашњи - грађански ратови. Властољубиви римски генерали отимали су се за власт.Свака легија хтела је да постави свог команданта за владара државе. Први је у томе успео Јулије Цезар - освајач Галије(Француска).Он се прогласио за доживотног диктатора.Његови противници убили су га у згради Сената 44.год. пре Хр. То је изазвало нови грађански рат држави.

3. Октавијан Август.
Октавијан је био рођак славног римског војсковође Јулија Цезара.Октавијан је изашао као победник из грађанских ратова. Приграбио је сву власт и 27. год. пре Хр. прогласио се за првогримског цара.

4.* Објасни појам принципат.
Назив принципат потиче од Августове титуле - принцепс - вођа Сената.Принципат је умерена монархија. То значи да римски цар дели власт са Сенатом.

5. Криза римског царства.
У III веку после Хр. завршена су римска освајања. Без освајања више није било заробљеника, па се смањио и број робова.Опадање броја робова смањило је производњу хране.Хране је би ло све мање па су цене расле, а новац губио вредност. Незадовољни римски легионари дизали су зато побуне и пљачкали села и градове. Границе Царства остале су небрањене, па су варвари упадали и некажњено пустошили римске провинције.

6. Цар Диоклецијан.
Кризу Римског царства зауставио је војсковођа Диоклецијан. Он се 284. прогласио за римског цара.Диоклецијан је увео нов начин управљања - тетрархију (четво ровлашће). Од Диоклецијана почиње раздобље домината.

7. Објасни појам доминат.
Назив доминат потиче од Диоклецијанове титуле - доминус - господар. Доминат је неограничена(апсолутна) монархија.То значи да римски цар више не дели власт са Сенатом. Цар је сматран сама- тран за божанство - за своје поступке није одговарао никоме. Његова реч била је закон - и сенатори и робови били су цареве слуге.

8. Објасни појам тетрархија.
Диоклецијан је увидео да један човек не може сам управљати огромним Римским царством.Зато је увео систем тетрархије.Одабрао је себи три савладара (помоћника).Тако је Римско царство добило четири цара - два на западу и два на истоку.